

Mnenje Evropskega odbora regij – Nov evropski program za pospešitev razvoja pomorske industrije

(2019/C 404/09)

Poročevalec: Christophe CLERGEAU (FR/PES), član regionalnega sveta, Pays-de-la-Loire**POLITIČNA PRIPOROČILA**1) *Ključna politična priporočila za pospešitev razvoja evropske pomorske industrije***Zavedanje izzivov in izbira nove, prodornejše industrijske politike**

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. poziva k ozaveščanju o razvojnih priložnostih, pa tudi o ogroženosti evropske pomorske industrije. Ta bi si morala prizadevati za uspešen ekološki in energetski prehod ob podpori evropskih, nacionalnih in regionalnih oblasti, kakor tudi za uspešno digitalno preobrazbo in lastno industrijsko revolucijo, ter narediti poklice v tem sektorju privlačnejše. S temi izzivi se mora spopadati v času, ko ji grozi nova azijska konkurenca v segmentu ladij z visoko dodano vrednostjo, kjer ima Evropa vodilno vlogo. Ta konkurenca, ki skuša zajeti evropske tehnologije, je nepoštena, zanjo sta značilna socialni in okoljski damping in v veliki meri se financira z javno pomočjo, kar je v nasprotju s pravili mednarodne trgovine. Evropski organi bi se morali lotiti tega problema, da se zagotovijo enaki konkurenčni pogoji. Opozoriti je treba, da se je nepoštena konkurenca začela širiti tudi na ribiški sektor;

2. opozarja na raznolikost pomorskih industrijskih sektorjev – izgradnja, popravilo in razgradnja civilnih in vojaških plovil (od križark do rekreacijskih plovil, od ribiških ladij do plovil za pristaniške storitve ali potnike, pa tudi vojaške flote), obnovljivi pomorski viri energije, naftna in plinska industrija, pristaniška, obalna in morska infrastruktura, ribolov, akvakultura, nabiranje morskih sadežev, in modro biogospodarstvo – ki je pomembna pri krepitvi sinergij med industrijskimi panogami in teritorialnim učinkom;

3. poziva k nadaljnji podpori razvoja ribolova, nabiranja morskih sadežev in akvakulture z vidika okoljskega, družbenega in gospodarskega ravnovesja in trajnosti, pa tudi k spodbujanju menjave generacij, pri kateri sta bistvenega pomena usposabljanje in izboljšanje pogojev na krovu;

4. meni, da mora imeti pomorska industrija, tako kot vesoljska in aeronavtična, ambiciozno industrijsko strategijo in konkreten okvir izvajanja, prilagojen njenim posebnostim, kot so: vprašanje suverenosti, visoka kapitalaska intenzivnost, proizvodnja majhnih serij, dolg proizvodni cikel in visoka stopnja tveganja, zelo velike potrebe po raziskavah, inovacijah in izobraževanju;

5. opozarja, da je treba podpreti razvoj vetrne energije na morju, in sicer na odprtem morju, da se zmanjša zasedenost plitvih priobalnih območij v korist drugih dejavnosti, ki so značilne za modro gospodarstvo;

6. opozarja, da je pomorska industrija na področju zaposlovanja na drugem mestu med sektorji modrega gospodarstva; na tem področju ima Evropa v okviru svetovne rasti številne vodilne položaje in ustvarja mnoga visokokvalificirana in trajnostna delovna mesta v industriji;

7. opozarja na pomembno vlogo pristanišč, ki kot strateška infrastruktura niso zgolj trgovska in prometna vozlišča, ampak gre vedno bolj za industrijske in inovacijske platforme, ki jih je mogoče dodatno izkoristiti kot stičišča s sosednjimi mesti. Zato je pomembno načrtovati ustrezno podporo vsem podjetjem, ki delujejo na kopnem ⁽¹⁾ in že opravljajo dejavnosti, povezane z modrim gospodarstvom, oziroma imajo možnosti za razvoj teh dejavnosti prek preverjenih vzvodov diverzifikacije;

8. opozarja na družbeno-gospodarski pomen ribolova in pomorskih dejavnosti pri zagotavljanju varnih in kakovostnih živil ter njihov pomen z vidika kulture in dediščine, kar je bistvenega pomena za oživitev turizma; poudarja potrebo po sinergijah in dopolnjevanju teh tradicionalnih dejavnosti z novimi sektorji, ki se bodo še razvijali, v dobro zaposlovanja in trajnostnega razvoja;

⁽¹⁾ NAT-V-044 – Inovacije v modrem gospodarstvu: izkoriščanje potenciala naših morij in oceanov za delovna mesta in rast, poročevalec: Adam Banaszak.

9. meni, da je pomorska industrija eden od ključnih vzvodov za doseganje ciljev trajnostnega razvoja v Evropi. Njeni proizvodi, storitve in inovacije bistveno prispevajo k podpiranju dejavnosti, ki so nujne za uspešne prehode. To so zlasti:

- raziskovanje oceanov, razvoj znanja o morju in morskem dnu,
- boj proti podnebnim spremembam, zlasti v pomorskem prometu,
- razvoj obnovljivih morskih virov energije in energije vetrnih elektrarn na morju ter elektroenergetskih povezav med državami Evropske unije, da bi se povečala delež obnovljivih virov energije v mešanici virov električne energije in njihovo vključevanje na evropski ravni,
- prisotnost na morju, nadzor in varnost; posegi v morju, vključno z bojem proti onesnaženju s plastiko,
- poznavanje in izkoriščanje morskih bioloških virov, trajnostni razvoj ribolova, akvakulture in modrega krožnega gospodarstva;

10. se strinja z oceno pobude LeaderSHIP 2020, ki jo je EESO sprejel leta 2018 ⁽²⁾ in v kateri so poudarjene omejitve pri izvajanju ter pomanjkanje natančnih in merljivih ciljev;

11. poziva k uvedbi nove pobude LeaderSHIP 2030, ki bo temeljito revidirana in bo predlagala nov dogovor o evropskem modrem gospodarstvu (*European blue new deal*) s tremi komponentami: trgovinsko in konkurenčno politiko, katere cilj bo ohranjanje naših interesov in vzpostavitev vodilnih evropskih podjetij, mobilizacijo in prilagajanjem vseh evropskih politik potrebam in posebnostim pomorske industrije ter sprejetjem naslednjih šestih operativnih ciljev, za katere si morajo prizadevati lokalni, nacionalni in evropski akterji v obdobju 2020–2027:

- razogljičenje pomorskega prometa in izgradnja čistih ladij: brez emisij, izpustov v morje in hrupa,
- odstranitev odpadkov, zlasti plastike, iz morja,
- pomorska industrija 4.0, horizontalni pristop za uspešnost in kakovost delovnih mest v vseh pomorskih industrijskih sektorjih,
- vodilna vloga Evrope v svetu pri vseh tehnologijah na področju obnovljivih morskih virov energije,
- evropska strategija za novo modro biogospodarstvo, ki bo spodbujala ribištvo, akvakulturo in izkoriščanje morskih bioloških virov,
- začetek evropske misije za raziskovanje oceanov, da bi izboljšali naše poznavanje vseh morskih okolij na svetu.

Teh šest ciljev vključuje posebna industrijska vprašanja in jih je treba upoštevati tudi v odprtem razmisleku o poslanstvu pomorstva v okviru programa Obzorje Evropa;

12. spodbuja sprejetje strategij za pomorsko industrijo v najbolj oddaljenih regijah in na evropskih otokih, da bi pospešili izvajanje treh prednostnih nalog: pristanišča, nizkoogljična energetska neodvisnost z najnižjimi stroški in modro biogospodarstvo, vključno z ribištvom in akvakulturo;

13. opozarja, da je za prihodnost pomorske industrije pomembno, da so pomorska vprašanja umeščena v središče prihodnjih politik EU in uporabe skladov regionalne politike;

Evropska pomorska tehnologija (*European Sea Tech*): oblikovanje evropskih mrež za povezovanje regionalnih inovacijskih ekosistemov, vključevanje regij v oblikovanje industrijskih vrednostnih verig

14. meni, da je za pomorsko industrijo značilna predvsem lokalna vpetost v pomorske regije, ki so zanjo vzpostavile strukturirane regionalne inovacijske ekosisteme odličnosti. Da bi bile nacionalne in evropske politike prožne in učinkovite, se morajo opirati najprej na te regionalne inovacijske ekosisteme in z njimi povezane strategije pametne specializacije;

⁽²⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sl/our-work/opinions-information-reports/opinions/leadership-2020-maritime-technology>

15. predlaga uvedbo sistema evropske pomorske tehnologije (*European Sea Tech*), ki bi povezal regionalne inovacijske ekosisteme z oblikovanjem več mrež za sodelovanje pri:

- spodbujanju podsektorjev in strukturiranju evropskih vrednostnih verig,
- boljšem prepoznavanju in spremljanju izzivov, ki jih prinašajo spremembe v industriji, zlasti ekoloških, energetskih in digitalnih,
- razvoju novih storitev, izdelkov in gospodarskih modelov, ki bodo bolj povezani in bolje opremljeni za spopadanje s svetovno konkurenco.

Komisija bi lahko objavila pozive k prijavi interesa za oblikovanje tematskih mrež. Vsak regionalni (ali medregionalni) ekosistem bi lahko v skladu s strategijami svoje regije za pametno specializacijo zaprosil za članstvo v več mrežah. Ekosistemi, ki bi povezovali številna znanja in spretnosti ter več mrež, bi bili „osrednji ekosistemi“ v okviru sistema evropske pomorske tehnologije (*European Sea Tech*).

Vsaka mreža bi si prizadevala, da bi bila čim bolj vključujoča, in bi povezovala vse znanje in spretnosti različnih evropskih regij. Mreže bi sistematično obravnavale vprašanja trajnostnega razvoja, raziskav in razvoja, uspešnosti industrije, financiranja ter znanja in spretnosti.

Te mreže bi lahko učinkoviteje kot centralizirana evropska platforma tvorile temelj za razvoj sodelovanja med regijami. Na njem bi lahko gradili ustrezne operativne projekte v okviru različnih politik Unije.

Vloga evropske pomorske tehnologije bi bila tudi spodbujanje prenosov tehnologije, izkušenj ter znanja in spretnosti med različnimi mrežami in sektorji pomorske industrije;

16. opozarja na pomen sistema evropske pomorske tehnologije pri vzpostavljanju medsektorskega pristopa k pomorski industriji ter pospeševanju prehoda na zeleno in digitalno pomorsko industrijo z uporabo vseh tehnologij in spretnosti vseh sektorjev pomorske industrije, da bi jih dali na voljo drugim sektorjem;

17. ponovno izraža podporo projektu pomorske skupnosti znanja in inovacij, vendar ugotavlja, da ta projekt z osredotočanjem na trajnostno upravljanje morskih virov lahko v najboljšem primeru predstavlja le eno od mrež, ki tvorijo sistem evropske pomorske tehnologije (*European Sea Tech*);

18. upa, da se projekti, ki jih izvajajo mreže inovacijskih ekosistemov sistema evropske pomorske tehnologije, lahko podprejo v okviru evropskih partnerstev ter se sofinancirajo iz programa Obzorje Evropa in drugih razpoložljivih sredstev. Projekti bi morali vključevati financiranje za pilotske linije, prototipe in demonstratorje;

19. prav tako ponovno poziva k oblikovanju pomorskega načrta v okviru programa Obzorje Evropa, k izrecni vključitvi znanstvenih in tehnoloških izzivov pomorske industrije v drugi steber ter k uresničitvi cilja, da bi se 10 % sredstev iz programa Obzorje Evropa namenilo za financiranje projektov, ki pomembno vplivajo na modro gospodarstvo in pomorsko industrijo;

II) *Konkretni predlogi za uporabo in prilagoditev politik Evropske unije po letu 2020 v korist pomorske industrije*

Mednarodna trgovina in konkurenca

20. poudarja, da je v zvezi s pomorsko industrijo in storitvami potrebna nova „realistična“ trgovinska politika, ki bo temeljila na vzajemnosti ter ščitila delovna mesta in evropsko suverenost pred agresivnimi in nepoštenimi strategijami velikih pomorskih držav, zlasti azijskih. Ta politika bi morala, kadar je le mogoče in učinkovito, spodbujati stabilen večstranski sistem izmenjave, ki bi temeljil na pravičnih in preglednih pravilih, s katerimi bi zagotovili poštene konkurenčne pogoje, ter si prizadevati za uspešne sporazume s trgovinskimi partnerji in graditi na vlogi STO;

21. glede na to, da gre tu za svetovne in globalizirane trge, meni, da mora politika konkurence omogočati vzpostavitev vodilnih evropskih podjetij, pri čemer mora biti vedno zagotovljena pravična in uravnotežena konkurenca v Uniji, ter ponovno poudarja dodano vrednost smernic o državni pomoči za pomorski promet in potrebo po preprostem, stabilnem in konkurenčnem davčnem okviru za doseganje omenjenega cilja;

22. opozarja Komisijo na pomen boljšega nadzora tujih naložbenih tokov ter omejevanja in zmanjševanja morebitnih škodljivih učinkov prenosov tehnologije na evropsko industrijo, zlasti tistih, ki so vključeni v velike mednarodne pogodbe;

23. poziva k sprejetju natančnih zavez pri upravljanju civilnih in vojaških javnih naročil, na primer tako, da se določijo stroge zahteve za dobavo nekaterih proizvodov in storitev, ki so bili predhodno opredeljeni kot strateški ali so posebej izpostavljeni svetovni konkurenci;

Financiranje projektov

24. želi, da bi se projekt platforme za financiranje projektov modrega gospodarstva, ki mora vključevati neko obliko podpore pa tudi poseben investicijski sklad za financiranje inovativnih in tveganih projektov, hitro dokončal. Glavni cilj platforme bi moral biti zagotavljanje financiranja po preferencialnih stopnjah za projekte, ki jih tradicionalni akterji ocenjujejo kot preveč tvegane, da bi s tem rešili problem nedelovanja trga. Izvajati bi ga bilo treba v tesnem sodelovanju med državami članicami in regijami, da bi se intervencijska orodja lahko dopolnjevala in projekti stalno spremljali. Platforma bi morala temeljiti na omrežjih in „centralnih ekosistemih“ sistema evropske pomorske tehnologije (*European Sea Tech*);

25. poleg tega poziva Komisijo, naj določi cilj in metodo za uporabo evropskih naložbenih instrumentov, ki bodo uvedeni v okviru sklada InvestEU, zlasti in povezavi s programom Obzorje Evropa, v korist modrega gospodarstva in pomorske industrije;

26. poudarja, da so potrebni instrumenti za zmanjšanje finančnih stroškov strukturnih projektov in da je treba omogočiti učinkovito predhodno financiranje največjih nakupov in naložb (potniške ladje, infrastruktura za utekočinjen zemeljski plin, obnovljivi morški viri itd.);

27. ponavlja, da je treba zaradi omejitev in posebnosti najbolj oddaljenih regij zanje predvideti posebna finančna sredstva. Ta območja dajejo Evropi izjemno pomorsko in oceansko razsežnost, saj imajo strateško lego v Atlantskem in Indijskem oceanu ter Karibskem morju, hkrati pa so edinstvena naravna danost, kar priznava tudi Evropska komisija;

28. poudarja, da je treba olajšati javno naročanje inovativnih rešitev, pri čemer je treba poskrbeti za prožnejša pravila o javnih razpisih za nakup tehnologije v vzponu, ki na trgu še ni prisotna na standardiziran način. Tak pristop pospešuje uvajanje inovacij na trgu, saj podjetjem, ki ponujajo nove storitve in proizvode, omogoča, da hitreje najdejo prve odjemalce;

29. poudarja velikost ovir, ki jih pri izvajanju preskusov na morju predstavljajo regulativne omejitve v pomorskem sektorju in upravni roki, ki so potrebni za obdelavo vlog. Predlaga ustanovitev evropske delovne skupine, v kateri bi bile zastopani Komisija, države članice, regije in gospodarski subjekti in ki bi širila dobre prakse ter spodbujala pozitiven razvoj nacionalnih referenčnih okvirjev;

30. meni, da bi bilo treba iti še dlje in v končni fazi po vzoru agencije ZDA za napredne raziskovalne projekte na področju obrambe (DARPA) predvideti ustanovitev „agencije za napredne raziskovalne projekte v pomorstvu“ ter v okviru namenskega financiranja podpreti prodorne inovacije MSP in podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo, jim priznati pravico do neuspeha in v celoti upoštevati njihove razvojne omejitve;

31. predlaga, da se v obdobju po izstopu Združenega kraljestva iz EU del namenskih sredstev za podporo najbolj prizadetim območjem dodeli zainteresiranim stranem v pomorski industriji, da se ustvarijo nove možnosti za razvoj in zaposlovanje;

32. opozarja na pomen pobude za evropsko pomorsko tehnologijo pri vzpostavljanju medsektorskega pristopa k pomorski industriji ter pospeševanju prehoda na zeleno in digitalno pomorsko industrijo z uporabo vseh tehnologij in spretnosti vseh sektorjev pomorske industrije, da bi jih dali na voljo drugim sektorjem. Prizadevanja za medsektorski pristop bi bilo treba spodbujati tudi med pomorskimi in obalnimi dejavnostmi ter drugimi industrijskimi in digitalnimi sektorji, ki prinašajo inovacije, ki so bodisi neposredno uporabne ali pa jih je mogoče koristno prilagoditi za pomorske namene;

Pomorska industrija 4.0

33. opozarja na izzive industrije 4.0 pri ekološkem in energetskem prehodu, industrijski učinkovitosti, digitalizaciji, vključno z digitalizacijo proizvodnih procesov, ter sodelovanju v lokalnih in evropskih vrednostnih verigah; zato podpira cilj „zeleno ladjedelnica 2050“ za ladjedelnice, ki so zgled ekološkega in energetskega prehoda;

34. opozarja tudi, da so vseživljenjsko učenje, razvoj in kakovost delovnih mest, delovni pogoji ter uporaba izkušenj in ustvarjalnosti zaposlenih neločljivo povezani s preobrazbo industrije;
35. meni, da bi morale biti produktivne inovacije in naložbe na tem področju prednostna naloga evropske politike za podporo pomorski industriji in da bi se morale nanašati zlasti na MSP;
36. poudarja, da je sodelovanje med civilnim in vojaškim sektorjem, ki lajša prenos tehnologije in znanja ter mobilnost človeških spretnosti v obeh smereh, vzvod skupnega napredka;
37. poudarja pomen spodbujanja prehoda naftnih in plinskih podjetij na morju ter njihovih strategij za diverzifikacijo v druge sektorje modrega gospodarstva; ta podjetja imajo visoko raven strokovnega znanja o morju, izkušnje z dolgimi in zapletenimi projekti ter dragocena znanja in spretnosti, da lahko prispevajo k razvoju pomorske industrije (oskrbovalnih plovil, podmorske robotike, sistemov za sidranje, avtomatizacije itd.). Lahko bi koristno in skupaj ponovno vlagala del dobičkov od ogljikovodikov v naložbene sklade modrega gospodarstva in obnovljive morske vire energije;
38. poudarja, da se ladje zaradi tehnološke revolucije iz analognih enot spreminjajo v digitalizirane prometne platforme, kar omogoča večje približevanje in povezovanje različnih digitalnih sistemov. Posledica je sprememba delovnih metod v tem sektorju, npr. pri interakciji med ladjami in napravami na kopnem in stikih med ladjami ter med ladjami in organi. Evropska pomorska industrija in organi bi zato morali izkoristiti priložnosti, ki jih digitalizacija odpira v mednarodni konkurenci;
39. poudarja, da je treba nujno upoštevati in podpreti digitalizacijo in na splošno novo tehnologijo za umetno inteligenco na področju pomorskih inovacij;
40. predlaga, da se v programih podpore in financiranja upoštevajo različne teme, ne le tehnološke, temveč tudi specifične za razvoj novih storitev, kot so samostojna podvodna vozila (AUV) ali storitve pomorskega nadzora in napovednega vzdrževanja, pri katerih je pogodbeno zavezanost k rezultatom in uspešnosti vedno bolj pomembna od uporabe sredstev. Spodbujati je treba tudi vzpostavljanje platform, ki omogočajo približevanje različnih tehnologij nadzora v uporabi v različnih državah članicah, s čimer bi povečali interoperabilnost teh dejavnosti, izboljšali učinkovitost pomorskih operacij, olajšali izvajanje zakonodaje in politik EU s tega področja, posledično pa tudi spodbujali boljši nadzor evropskega pomorskega prostora;

Zaposlovanje, znanje in spretnosti ter izobraževanje

41. priznava pomen spodbujanja sektorskega socialnega dialoga in organiziranja povezave med zaposlovanjem in izobraževanjem v pomorskih industrijskih sektorjih; poziva, naj te naloge, tako na področju pomorskega prometa in morskih bioloških virov kot v predelovalni industriji in ladjedelništvu, izvajajo posebne platforme. Opozoriti je treba zlasti na potrebo po prilagoditvi in spodbujanju usposabljanja na področju pomorstva in ribištva, da bi s tem podprli generacijsko pomladitev na področju ribištva, akvakulture in nabiranja morskih sadežev, ter na potrebo po spodbujanju specifičnih univerzitetnih programov za trgovsko mornarico. Poleg tega je treba vzpostaviti sistem, ki bo zagotavljal učinkovitost programov usposabljanja in ustrezne kvalifikacije učiteljev;
42. poudarja, da je za razvoj dejavnosti na morju treba zaposlovati ljudi, ki dobro obvladajo pomorska znanja in spretnosti, ali pa nuditi veliko dodatnega izobraževanja tistim, ki ne poznajo življenja na morju. V zvezi s tem je jasno, da je treba izvajati kampanje med mladimi, da bi privabili nadarjene posameznike in vključili nove strokovnjake v pomorsko industrijo, trgovsko mornarico in ribiški sektor, tako za dejavnosti na kopnem kot na morju;
43. pozdravlja napredek po zaslugi nedavno sprejetih direktiv o napotitvi delavcev, ki je zelo pogosta v pomorskem sektorju, in poziva k vzpostavitvi sistema za priznavanje poklicnih usposobljenosti, ne le diplom in spričeval, da bi dokončno uveljavili načelo enakega plačila za enako delo;
44. meni, da je mobilnost delavcev v EU pozitiven element za kar najbolj učinkovito organiziranje vrednostnih verig v pomorski industriji in prilagajanje razvoju dejavnosti. K temu cilju je treba stremeti, hkrati pa ohranjati in krepiti znanja in spretnosti, ki omogočajo odzivanje na potrebe podjetij, najprej na lokalni, nato pa še na evropski ravni;

III) Poseben pristop in predlogi za glavne sektorje pomorske industrije

Digitalizacija pomorske industrije

45. poudarja, da je nujno sprejeti in podpreti digitalizacijo in na splošno novo tehnologijo za umetno inteligenco na področju pomorskih inovacij; predlaga, da se v programih podpore in financiranja upoštevajo različne teme, ne le tehnološke, temveč tudi tiste, ki so značilne za razvoj novih storitev, kot so podmornice in samostojna podvodna vozila (AUV) ali storitve pomorskega nadzora in napovednega vzdrževanja;

Modro biogospodarstvo

46. poudarja, da je potencial modrega biogospodarstva obetaven, a še vedno slabo izkoriščen, glede na njegove številne možne uporabe na trgu (prehrana ljudi in živali, farmakologija, kozmetika, energija) in močen lokalni učinek; poudarja, da je treba prednost nameniti najbolj ustaljenim in najpomembnejšim gospodarskim sektorjem, in sicer ribištvu, akvakulturi in morskim proizvodom;

47. pozdravlja dejavnosti okrog tega nastajajočega sektorja, zlasti v okviru foruma o modrem biogospodarstvu, ki ga vodi GD MARE; meni, da se je po pomembni fazi naložb v raziskave in razvoj treba prednostno posvetiti industrializaciji in trženju novih postopkov, ki so bili v majhnem obsegu že preskušeni in preverjeni;

48. želi, da bi se ta panoga uvrstila med nove prednostne naloge in da bi se vlagalo v celotno vrednostno verigo, od pridobivanja ali nadzorovane proizvodnje bioloških virov do faze predelave in uporabe proizvodov;

49. v tem smislu predlaga povezavo z bolj zreli pomorskimi sektorji, kot sta ribištvo in akvakultura, da se vzpostavi veriga za nadaljnjo uporabo in predelavo ribiških proizvodov, ki ustvarja največjo dodano vrednost;

50. poudarja pomen pomorskega krožnega gospodarstva za podpiranje razvoja modrega biogospodarstva (nič zavržkov pri ribolovu, predelava morskih naplavin, ostanki od predelave alg, predelava odpadkov in plastike itd.);

51. poziva Evropsko unijo, naj podpre raziskovanje vseh morij in oceanov na svetu, da se okrepi znanje o morskem okolju in podnebna znanost (kroženje ogljika in absorpcija CO₂, zakisljevanje in dviganje morske gladine itd.) pa tudi prepoznavanje različnih energetskih in neenergetskih nahajališč, da bi bolje ocenili potencial morskih virov (geotermalna energija, strateški minerali itd.);

Civilno in vojaško ladjedelništvo

52. poudarja strateški pomen evropskih naložb v različne dejavnike v ladjedelništvu, zlasti na področjih digitalizacije ter ekološkega in energetskega prehoda. Inovacije izboljšujejo našo konkurenčnost in nam omogočajo ponovno pridobiti tržne deleže. Vprašanja financiranja so tudi v ladjedelništvu bistvenega pomena;

53. opozarja na nova tržišča, povezana s temi prehodi: vgradnja čistega pogona v ladje, inovativni sistemi razogljčenega pogona (nove zasnove jadrnic), oskrbovalna plovila, električni trajekti, ladje za prevoz blaga na kratkih razdaljah, plovila za pristaniške ali obalne storitve itd.;

54. poudarja pomen krepitve povezav in lokalnega sodelovanja med ladjedelnici in njihovimi dobavnimi verigami v okviru pomorskih grozdov; nadalje poudarja, da je treba podpirati regije, ki se ukvarjajo z ladjedelništvom in popravilom ladij ter kjer deluje veliko število malih in srednjih podjetij; želi, da se posebej podprejo vrednostne verige v sektorju proizvajalcev originalne opreme, ki predstavlja 50 % svetovnega tržnega deleža in ima še enkrat večji promet kot ladjedelništvo. EU mora pri svoji politiki na področju trgovine in financiranja spodbujati tudi uporabo evropske opreme na ladjah, ki so bile zgrajene zunaj EU;

55. spodbuja k sistematičnemu delu v okviru sistema evropske pomorske tehnologije (*European Sea Tech*), da bi v vrednostne verige ladjedelništva vključili nove akterje, ki lahko prispevajo k povečanju proizvodnih zmogljivosti, uporabi znanja in sposobnosti ter evropski konkurenčnosti;

56. poudarja, da sta popravilo ladij in gradnja malih plovil strateška industrijska dejavnost za najbolj oddaljene regije, saj se ladjevje in plavajoče konstrukcije v njihovih vodah soočajo z omejitvami zaradi otoške lege in oddaljenosti od evropske celine, kar močno vpliva na logistiko, vzdrževanje in zamenjavo malih plovil; da bi podprli učinkovito rast pomorskih dejavnosti v teh regijah, bi bilo zato treba tem industrijskim dejavnostim zagotoviti posebno podporo;

57. meni, da je treba pomorska vprašanja postaviti v središče nove obrambne in varnostne politike in zato posebno pozornost nameniti vojaškemu ladjedelništvu; v tem smislu predlaga, da se bolj upošteva podpora razvoju tehnologij z dvojno rabo, ki se jih lahko uporablja tako v civilnem kot v vojaškem sektorju;

58. poudarja, da je treba okrepiti zmogljivost flot, ki opravljajo naloge državnega nadzora in varnosti, ter meni, da morajo te državne naloge izvajati ladje, zgrajene v Evropi; meni, da ustrezno izvajanje teh nalog, zlasti v kontekstu izstopa Združenega kraljestva iz EU in migracijskih izzivov, zahteva izkoristek obstoječih nacionalnih flot v tesnem sodelovanju z agencijo Frontex, kakor tudi evropsko solidarnost pri podpori držav, ki se najbolj angažirajo pri teh nalogah, ki imajo velik skupni pomen;

Obnovljivi morski viri energije

59. meni, da so obnovljivi morski viri energije sektor, ki bi lahko znatno prispeval k proizvodnji obnovljive energije ter oblikovanju industrijske vrednostne verige, ki v številnih regijah ustvarja trajnostna lokalna delovna mesta, obenem pa je uspešen tudi pri izvozu; poudarja, da je treba pri izvajanju projektov v morju spoštovati okolje in upoštevati njihovo skladnost ter celo sinergijo z dejavnostmi, ki so tam že prej potekale;

60. opozarja na izrazito zmanjšanje stroškov za fiksne vetrne elektrarne na morju v Evropi v primerjavi s prvimi, nameščenimi leta 1991, kar je zlasti posledica vzpostavitve uspešnega evropskega industrijskega sektorja v zadnjih desetih letih;

61. opozarja na pomen popravil in pregledov ladij ter na obvezno razgradnjo ladij ob koncu njihove življenjske dobe. Zato priporoča Komisiji, naj pripravi poseben načrt, da bodo v EU na voljo ustrezna infrastruktura za primerno izvajanje teh nalog ter zadostna proračunska sredstva v ta namen;

62. opozarja, da si je treba še naprej prizadevati za nadaljnji razvoj tega sektorja na evropski ravni, zlasti na področju raziskav in razvoja (vloženih je bilo že več kot 3 milijarde EUR), za kar so danes potrebne jasne politične odločitve, ki so odvisne predvsem od držav članic: določiti je treba obseg in roke ambicioznih javnih razpisov za fiksne vetrne elektrarne, ki so danes najbolj razvite, pa tudi za nove tehnologije, kot so plavajoče vetrnice in izkoriščanje energije plimovanja ter valovanja, pri katerih je nujno zagotoviti zadosten donos, da bi lahko spodbudili naložbe in začeli z njihovo industrializacijo;

63. spodbuja k uvedbi namenskih orodij za podporo naložbam na evropski ravni, pa tudi za zavarovanje projektov in upravljanje tveganj. Z uvedbo takšnih orodij bi se lahko bistveno znižali stroški financiranja in hitreje bi padla tudi prodajna cena proizvedene elektrike;

64. pozdravlja pomemben napredek, ki je bil v zadnjih letih dosežen pri preizkušanju prototipov in demonstratorjev za uporabo novih tehnologij v dejanskih razmerah, zlasti pri energiji plimovanja, z možnostjo znižanja stroškov ob boljšem upravljanju in nadzoru, s čimer bi bilo mogoče zagotoviti upravičeno odprtje trga zahvaljujoč prilagojenim odkupnim cenam, evropski akterji pa bi lahko ostali vodilni v svetovnem merilu;

65. odločno poziva, naj si Evropa kot cilj zadane vodilno svetovno vlogo v sektorju plavajočih vetrnic, ter Komisiji in državam članicam priporoča, naj preučijo zamisel o usklajenih in skupnih razpisih za zbiranje ponudb, da bi zagotovili večji obseg in prepoznavnost trga. Podoben pristop bi lahko uporabili za energijo plimskega toka in valovanja v zvezi s predtržnimi pilotnimi projekti;

66. poudarja pomen posebnega pristopa na nepovezanih področjih, zlasti na otokih, ki bi omogočal globalne rešitve za razogljičeno energetska neodvisnost s kombiniranjem tehnologij, zlasti obnovljivih morskih virov energije, glede na značilnosti posameznih območij; v zvezi s tem je treba okrepiti prizadevanja za razvoj naprav s srednjo močjo;

67. predlaga, da se te rešitve za energetsko neodvisnost preizkusijo in potrdijo tudi pri načrtovanih večnamenskih objektih na morju, saj so ti predstopnja za vse večjo pomorsko usmerjenost ne le industrijskih dejavnosti, temveč dolgoročno v širšem pomenu tudi življenja ljudi. Upoštevati je treba, da bodo morali ti dolgoročni načrti izpolnjevati stroge zahteve glede trajnosti in upravljanja okoljskega učinka v celotnem življenjskem ciklu projektov;

IV) *Pristanišča – velik izziv za dinamiko pomorske industrije*

Pristaniške ploščadi in pristaniška infrastruktura ter infrastruktura na obali in na morju

68. opozarja na možnost razvoja projektov modre rasti v pristaniščih z vidika povezovanja dejavnosti in njihovega potenciala, kar je lahko zgled za njihovo širitev na vse obalne regije;

69. vztraja, da je treba pristanišča, ne glede na njihov status, obravnavati kot strateška sredstva, v katera bi javne oblasti še vedno morale vlagati, in da morajo pravila konkurence in nadzora državne pomoči te naložbe omogočati;

70. vztraja, da mora EU finančno podpreti pristaniško infrastrukturo najbolj oddaljenih regij, saj nimajo nadomestnih rešitev za prevoz blaga, dodeljena državna pomoč za takšno opremo pa zaradi strogo lokalnega obsega ne pomeni izkrivljanja konkurence na notranjem evropskem trgu;

71. poudarja, da so pristanišča hkrati vozlišča pomorskega prometa in platforme za pomorsko industrijo in z njimi povezane ukrepe na področjih inovacij in izobraževanja; opozarja, da so pristanišča dejavnik regionalne privlačnosti in da lahko privabijo nove industrijske dejavnosti na območje regij ali v njihovo zaledje;

72. poudarja pomen logističnih verig in pomorskih storitev v pristaniščih, ter nadalje meni, da je treba poleg tehničnih inovacij razviti tudi nove gospodarske in storitvene modele v pristaniščih, ki bodo na primer temeljili na njihovi postopni digitalizaciji (pametna pristanišča), ter na možnosti za izboljšanje in optimizacijo procesov z uporabo podatkov (masovni podatki);

73. priporoča spodbujanje boljših povezav med pristanišči in njihovim mestnim okoljem, ob zagotavljanju neodvisnosti odločanja pristaniških skupnosti in skrbi za ohranitev pristaniškega zemljišča, kar omogoča nadaljnji razvoj;

74. predlaga, da se v okviru sistema evropske pomorske tehnologije oblikuje mreža pristanišč, ki razvijajo modro gospodarstvo, kot nadaljevanje del evropskega pristaniškega foruma in njegovih podskupin: „pristanišča in vozlišča za modro rast“ ter „zelena pristanišča“;

75. poudarja pomen inženirskega in okoljskega sektorja pri urejanju prostora in obale v pristaniščih in na obalnih območjih ter pomoči pri njihovem prilagajanju na podnebne spremembe;

76. predlaga, da se pristanišča pretvorijo v inkubatorje in v končni fazi potencialno v upravljavce projektov za novo infrastrukturo na morju, naj gre za pristanišča na morju ali bolj splošno za skupne platforme za dejavnosti modrega gospodarstva (pretovarjanje, logistično vozlišče, proizvodnja obnovljivih morskih virov energije, akvakultura, popravila ladij, znanstvena baza itd.);

77. predlaga, naj se razmisli o funkcionalni vlogi „sekundarnih“ pristanišč, ki bi se specializirala za majhne trge ter krepila/dopolnjevala sosednja glavna industrijska pristanišča;

Razogljičenje pristanišč in pomorskega prometa

78. meni, da je treba nujno povečati podporo za naložbe v pristanišča, namenjene oskrbi plovil z utekočinjenim zemeljskim plinom in splošneje za infrastrukturo, ki prispeva k zmanjšanju okoljskega odtisa ladij (elektrifikacija privezov z nizkoemisijsko tehnologijo); meni, da je ta prehod na čistejša goriva ali nove nosilce energije prednostna naloga pri uresničevanju ciljev zmanjšanja emisij toplogrednih plinov in plinov, ki so škodljivi za zdravje ljudi, ter da je treba podpreti lastnike ladij, da prilagodijo in obnovijo svojo floto. Poudarja, da lahko bioplin, proizveden iz bioloških (rastlinskih, kmetijskih in živilskih) virov, prispeva tudi k vrednostni verigi utekočinjenega zemeljskega plina, saj v primerjavi s sedanjimi rešitvami še bolj zmanjšuje emisije toplogrednih plinov;

79. predlaga, da se oceni smotrnost vzpostavitve modrega koridorja za utekočinjeni zemeljski plin za evropske otoke in najbolj oddaljene regije v skladu s poročilom Evropskega parlamenta z dne 25. oktobra 2018 o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva v Evropski uniji: čas je za ukrepanje! (2018/2023(INI)); v zvezi s tem opozarja, da so za podporo tovrstnih naložb, ki so na teh območjih še vedno razmeroma visoke, potrebni ustrezni finančni instrumenti;

80. opozarja, da je treba podpreti raziskave in razvoj na področju akvakulture na odprtem morju ter pri tem uporabiti obstoječe znanje na področju globokomorskega inženiringa in industrije 4.0 za zmanjšanje števila gojilnic na obalnih morskih območjih v korist drugih dejavnosti, ki so značilne za modro gospodarstvo in potrebujejo isti morski prostor;

81. navaja, da se z razvojnim in raziskovalnim delom odpira možnost uporabe tekočih sintetičnih goriv, proizvedenih na osnovi vrednostne verige ogljika in obnovljive energije; meni, da je treba to možnost obravnavati previdno in da je treba za te tehnologije dokazati, da so konkurenčne v primerjavi z drugimi alternativnimi rešitvami, imajo majhen vpliv na okolje in prispevajo k preprečevanju učinka tople grede v celotnem ciklu, kar doslej še ni bilo dokazano;

82. priznava, da se lahko utekočinjeni zemeljski plin uporablja le v vmesnem obdobju, in poziva, da bi razvili napajanje ladij v pristaniščih z električno energijo in uporabljali električne ladje, izkoriščali sončno in vetrno energijo na ladjah ter si prizadevali za konkurenčno proizvodnjo in uporabo vodika iz obnovljivih virov v pomorskem prometu, v povezavi z razvojem morskih obnovljivih virov energije, zlasti sektorjev s velikim proizvodnim potencialom, kot so fiksne in plavajoče vetrne elektrarne na morju;

83. poziva k uvedbi infrastrukture pametnih omrežij v pristaniščih, ki je potrebna za vključitev razpršenih virov električne energije iz obnovljivih virov, uvedbo sistemov napajanja z električno energijo na privezih, električno mobilnost in druge tehnologije, povezane s pametnimi omrežji.

V Bruslju, 27. junija 2019

Predsednik
Evropskega odbora regij
Karl-Heinz LAMBERTZ
